

Türkçe Divan, Fuzûlî'nin sanat gücünü gösteren en tanınmış eseridir. Daha hayatta iken şiirlerinin elden ele dolaşarak bütün Türk ülkelerinde okunmuş olduğu tezkirelerden ve Divan'ın el yazmalarından anlaşılmaktadır. Öz bakımından dolgun şiirler yazmış olan Fuzûlî, şekle de önem vererek divan tertibine özen göstermiştir.

Türkçe Divan, mensur bir önsözle başlar. Yer yer manzum parçalar da bulunan bu önsözde sözün değerini belirterek onun yaratıcısı Tanrı'yı över. Şiir ve şairlikle ilgili ayetleri verir. “Şiirin öylesi vardır ki, hikmetin ta kendisidir.” diyen Hz. Peygamberin, şiirin derecesini yükseltmiş olduğunu belirterek ona da selat ve selâmdan sonra kendisinden söz eder. Şiir söyleme istidadının yaradılışında bulunduğunu, edep ve bilgi tahsili için gittiği okulda küçük yasta şiir yazmaya başladığını, az zamanda şöhretinin etrafa yayıldığını söyler.

Fuzûlî Türkçe Divanı'nın önsözünde bütün ömründe Irak'tan dışarı çıkmadığını, mevki ve makamına bakılarak şiirlerinin hor görülmemesini, gerçekte Kerbelâ'nın şerefli toprağında yetiştikleri için derecelerinin üstün olduğunu söyler. Şiirlerinin gittikleri yerde itibar görmesi için dua eder. Özellikle su üç taifenin şerrinden korumasını Tanrı'dan diler. Birisi kabiliyetsiz, cahil kâtiplerdir ki bazen bir harf düşürerek “nadiri” nar eyler, bazen da bir nokta eksik yazarak “gözü” kör eyler, ikincisi sair yaratılıştan olmayan, meclislerde şiir okurken, nazmı nesrinden seçilmeyip şiirin güzelliğini yok edenlerdir. Üçüncüsü daima kötülük düşünen zalim hasetçilerdir ki, yetersiz ve kötü yaratılışları ile şiir söyleme iddiasında bulunurlar. Şiirin inceliklerini ve sözün hakikatini anlamadıkları halde, manasız boş laflarla Fuzûlî'nin şiirine müdahale ederek dinleme zevkini yok ederler.

Divanın kasideler bölümü, onun bilgisini ve ustalığını göstermek istediği sanatlı bir tevhid ile başlar. Kasideleri arasında Hz. Peygamber için yazmış olduğu 9 na'tten en tanınmış olan su redifli meşhur na'ti, divan şiirimizin şaheserlerindedir. Fuzûlî'nin bütün kasideleri ustaca yazılmış olup gerek muhteva, gerek ifade bakımından dört başı mamur kasidelerdir. Fuzûlî gazeller bölümünde her harften kafiyeli gazel yazmak suretiyle divan tertibinde şekle de ne kadar önem verdiğini göstermiştir. Çünkü o yazdıklarının daima en mükemmel, dört başı mamur eserler olmasını istemiştir.